

1η διαδρομή: Το μονοπάτι της Πρασινάδας

ΑΦΕΤΗΡΙΑ: Οικισμός Πρασινάδας

ΜΗΚΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: 6 χλμ.

ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: 2 ώρες

ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: 4 ώρες

Η διαδρομή ξεκινά από την πλατεία της Πρασινάδας. Ακολουθούμε την παλιά στράτα προς τα βόρεια και κατεβαίνουμε στην κοιλάδα, ανάμεσα σε παλιά αγροκτήματα και εγκαταλελειμμένα χωράφια, που σήμερα γρήγορα δασώνονται. Γύρω μας, παρατηρούμε απομεινάρια από τις παλιές πεζούλες και ξερολιθιές, ενώ παράλληλα απολαμβάνουμε τη θέα στην κοιλάδα με τις βραχώδεις εξάρσεις, τα «Μετέωρα» της Πρασινάδας.

Μετά από 1.400 μέτρα, φτάνουμε στο ρέμα της Οξιάς, ένα από τα πολλά ρέματα της περιοχής που διατηρεί νερό όλο το χρόνο. Κατεβαίνουμε ομαλά το ρέμα, ώσπου στο τελευταίο τμήμα απομακρυνόμαστε για λίγο από αυτό. Περνάμε πάνω από τα λίγα ορεινά χωράφια που έχουν μείνει στην περιοχή και καταλήγουμε στην ασφάλτο, στο δρόμο προς τον οικισμό Διπόταμα.

2η διαδρομή: Στο παραποτάμιο δάσος του Νέστου

ΕΝΑΡΞΗ: Οικισμός Ξάγναντο

ΜΗΚΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: 2,2 χλμ

ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: 1 ώρα

ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: 2 ώρες

Η διαδρομή ξεκινά από το Ξάγναντο, κοντά στο Παρανέστι. Λίγο πιο κάτω από το κέντρο του χωριού, ακολουθούμε μικρό αγροτικό δρόμο, που μας κατεβάζει ομαλά προς το ποτάμι.

Μετά από 800 μέτρα, φτάνουμε στο παραποτάμιο μονοπάτι. Για το υπόλοιπο της διαδρομής, ακολουθούμε τη ροή του ποταμού, περπατώντας μέσα στο παραποτάμιο δάσος, ώσπου να φτάσουμε στη σιδηροδρομική γραμμή και σε χώρο αναψυχής, έξω από το Παρανέστι.

1η διαδρομή: Το μονοπάτι της Πρασινάδας

1η θεματική:

Ο τόπος και οι άνθρωποι

Η Πρασινάδα, ή Τζουρά, όπως λεγόταν ως το 1927, είναι από τους λίγους κατοικημένους οικισμούς που έχουν μείνει στα ορεινά της Κεντρικής Ροδόπης. Μετά την ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, οι τουρκόφωνοι μουσουλμάνοι έφυγαν και ο οικισμός κατοικήθηκε από 37 οικογένειες ποντιακής καταγωγής. Αυτοί ασχολήθηκαν με τη γεωργία, την υλοτομία και την κτηνοτροφία. Οι σημερινοί κάτοικοι του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης στην πλειοψηφία τους είναι πρόσφυγες από τον Πόντο και τη Μικρά Ασία, καθώς και Πομάκοι, ενώ μικρότερος είναι ο αριθμός των Θρακιωτών.

Αναζητώ γύρω μου τα απομεινάρια μιας άλλης εποχής: πεζούλες, ξερολιθιές, πέτρινες στράτες.

Φαντάζομαι πώς θα έμοιαζε η περιοχή πριν από 100 χρόνια.

2η θεματική:

Η Αρκούδα στο δάσος

Οι καλλιέργειες και τα οπωροφόρα δίνουν σταδιακά τη θέση τους στο δάσος της βελανιδιάς και των άλλων φυλλοβόλων. Είναι ένα ιδανικό σημείο για την αρκούδα, η οποία μπορεί εδώ να αναζητήσει την τροφή της, αλλά και να βρει κρυψώνες για να προφυλαχτεί.

Η Αρκούδα είναι το μεγαλύτερο άγριο θηλαστικό στα ευρωπαϊκά βουνά. Θεωρείται ζώο με εξαιρετική ευφυΐα, μνήμη αλλά και περιέργεια. Είμαι παμφάγο, προτιμά όμως τις φυτικές τροφές, όπως καρπούς θάμνων και οπωροφόρων δέντρων.

Παλιότερα, εξαιτίας του κατακερματισμού των βιοτόπων της, του παράνομου κυνηγιού και των δηλητηριασμένων δολωμάτων, ο πληθυσμός της αρκούδας είχε φτάσει σε επικίνδυνα χαμηλά επίπεδα. Σήμερα όμως ο πληθυσμός της άρχισε να αυξάνεται και πάλι. Αν και οι συγκρούσεις συνεχίζονται, δεν μπορούμε να μην αναγνωρίσουμε ότι υπάρχει μια μακρά παράδοση συνύπαρξης της άγριας ζωής και των κατοίκων των ορεινών οικισμών.

Ψάχνω στη διαδρομή για ίχνη της καφέ αρκούδας: πατημασιές, κόπρανα, σπασμένα κλαδιά, τρίχες στους κορμούς. Καταγράφω -και ενίοτε δοκιμάζω- πηγές τροφής: οπωροφόρα δέντρα, βατόμουρα, βελανιδία κα.

3η θεματική:

Οροσειρά Ροδόπης:

δυο χώρες, ένας στόχος

Η προστατευόμενη περιοχή της Οροσειράς Ροδόπης θεσμοθετήθηκε το 2002. Το 2009 χαρακτηρίστηκε ως Εθνικό Πάρκο. 7 περιοχές του Πάρκου εντάχθηκαν στο Πανευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών Natura 2000. Αρμόδιος για τη διαχείριση της περιοχής είναι ο Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης. Μια επίσκεψη στην έδρα του Φορέα στο Μεσοχώρι μπορεί να μας απαντήσει πολλές απορίες για το ρόλο και τη λειτουργία του.

Σκέφτομαι και συζητώ τι καλύτερο μπορεί να γίνει για την προστασία της φύσης και τη συνύπαρξή της με τους ανθρώπους και τις δραστηριότητες της περιοχής.

Το πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης «Στα μονοπάτια της Συνύπαρξης» δημιουργήθηκε από την «Καλλιστώ», στο πλαίσιο της Δράσης Ε.5. «Δραστηριότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης» του LIFE ARCPROM «Βελτίωση της συνύπαρξης ανθρώπου – αρκούδας σε 4 Εθνικά Πάρκα στη Ν. Ευρώπη» (Improving human – bear coexistence in 4 National Parks of South Europe LIFE18 NAT/GR/000768). Περιλαμβάνει περιήγηση σε επιλεγμένα μονοπάτια των Εθνικών Πάρκων Πρεσπών και Οροσειράς Ροδόπης, καθώς και εκπαιδευτικές δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης.

Το φυλλάδιο που κρατάς στα χέρια σου θα σε βοηθήσει να περιηγηθείς και να ενημερωθείς για τα άγρια ζώα, τα φυτά και τους οικοτόπους, τις κοινωνικές και παραγωγικές δραστηριότητες, τις τοπικές κοινότητες που μοιράζονται τον ίδιο τόπο και τους ίδιους πόρους με την άγρια ζωή. Μέσα από όσα θα δούμε, καλούμαστε να σκεφτούμε πάνω στους περίπλοκους τρόπους με τους οποίους οι ανθρώπινες δραστηριότητες αλληλοεπιδρούν με την άγρια ζωή και να προτείνουμε λύσεις που αμβλύνουν τις συγκρούσεις και προάγουν τη συνύπαρξη.

Η Περιβαλλοντική Οργάνωση για την Άγρια Ζωή και τη Φύση «Καλλιστώ» δημιουργήθηκε το 2004, με σκοπό την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, των άγριων ζώων, όπως η αρκούδα και ο λύκος, αλλά και την εξασφάλιση της συνύπαρξής τους με τον άνθρωπο.

www.callisto.gr

Μητροπόλεως 123, Τ.Κ. 54621, Θεσσαλονίκη,

Τηλ. 2310 252530 Fax. 2310 272190

info@callisto.gr

Ευχαριστούμε θερμά το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών για την πολύτιμη συνεργασία και συμπαράσταση στην επιλογή και τη σχεδίαση των μονοπατιών.

Συγγραφή κειμένων και επιμέλεια υλικού, για την Καλλιστώ: Έφη Γελαστοπούλου και Νίκος Νικήσιανης.

Καλλιτεχνική και οργανωτική επιμέλεια έκδοσης, για το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: Σύνθια Γεροθανασίου και Αννίτα Κουτσονάνου.

Γραφιστική επιμέλεια: Μαργαρίτα Τσουλουχά

2η διαδρομή: Στο παραποτάμιο δάσος του Νέστου

1η θεματική:

Από τις καλλιέργειες στο παραποτάμιο δάσος

Τα χωράφια κι η άγρια ζωή

Τα χωράφια που βλέπουμε γύρω μας καλύπτονται σήμερα με ετήσιες αροτραίες καλλιέργειες, καλαμπόκι και σιτηρά.

Παλιότερα, θα βλέπαμε μεγαλύτερη ποικιλία καλλιέργειών. Τα σύγχρονα παραγωγικά πρότυπα και η αγορά επέβαλλαν στις αγροτικές καλλιέργειες μεγαλύτερη ομοιομορφία, εκτοπίζοντας τις παραδοσιακές ποικιλίες και αντικαθιστώντας τις με εμπορικά υβρίδια, επιβαρύνοντας το έδαφος και τον υδροφόρο ορίζοντα με λιπάσματα και φυτοφάρμακα.

Ακόμα κι έτσι, οι αγροτικές εκτάσεις της περιοχής παραμένουν αναγκαίο και αναπόσπαστο μέρος του τοπίου. Μικρά θηλαστικά και δεκάδες είδη πουλιών τρέφονται εκεί. Οι καλλιέργειες, ειδικά όταν γίνονται με ήπιο τρόπο, κρατούν ζωντανή τη γη και προστατεύουν από τη διάβρωση – η απειλή της οποίας εντείνεται με την κλιματική αλλαγή.

Αναγνωρίζω γύρω μου τις διαφορετικές καλλιέργειες. Τί τροφή μου δίνει η καθεμία από αυτές;

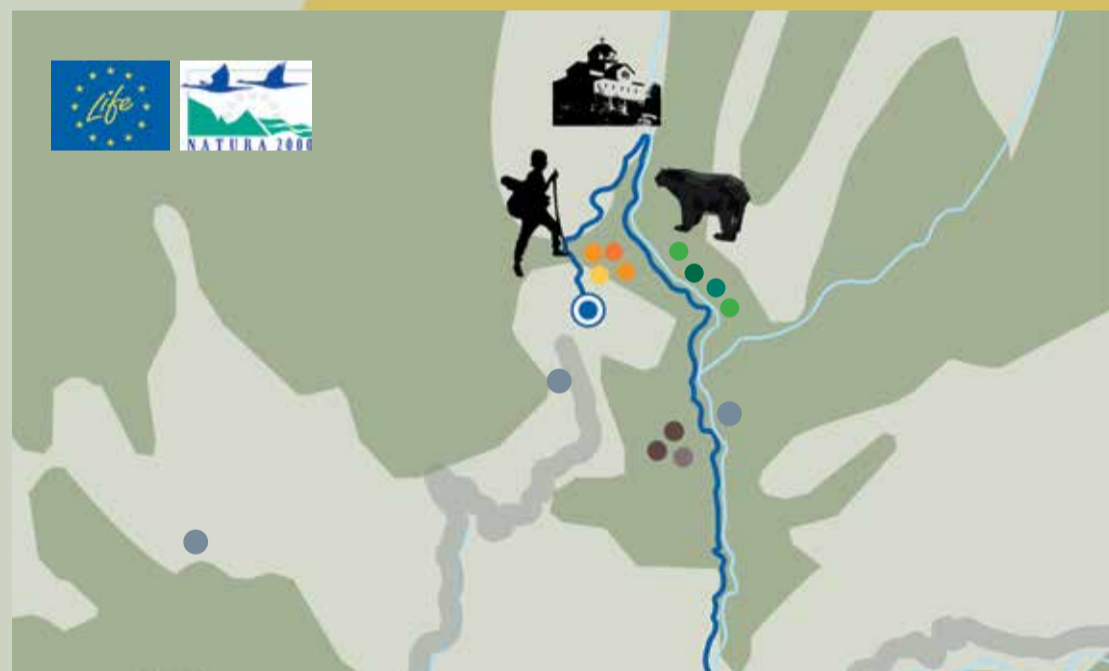
2η θεματική:

Νέστος, η ζωογόνα δύναμη του ποταμού

Ο Νέστος είναι ο πραγματικός πρωταγωνιστής της περιοχής. Ενώνει δύο χώρες, δίνοντας ζωή σε ανθρώπους, δάση και άγρια ζώα. Πηγάζει από το όρος Ρίλα στην κεντρική Βουλγαρία, περνά κάτω από την οροσειρά της Ροδόπης, διατρέχει την εύφορη κοιλάδα από το Παρανέστι ως τη Σταυρούπολη και εισέρχεται μετά στα Στενά του Νέστου. Μετά τους Τοξότες, ξεκινά η μεγάλη πεδιάδα των εκβολών του, το Δέλτα του Νέστου, ένας από τους σημαντικότερους υγρότοπους της χώρας, αλλά και μια πλούσια αγροτική περιοχή εδώ και χιλιετίες, χάρη στις φερτές ύλες του ποταμού.

Ο μεγάλος αυτός ποταμός όμως αντιμετωπίζει σήμερα σοβαρές προκλήσεις, η κυριότερη από τις οποίες είναι ότι η πορεία του δεν είναι πια ανεμπόδιση.

Φαντάζομαι την πορεία κάθε σταγόνας νερού, κάθε κόκκου χώματος που κυλά μέσα στο ποτάμι. Από που μπορεί να έρχεται, που μπορεί να καταλήξει.

Αρκούδα στα «μονοπάτια συνύπαρξης»

Εθνικό Πάρκο Οροσειράς Ροδόπης

Δραστηριότητες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Υλοποιήθηκε από την Καλλιστώ με τη συνεισφορά του χρηματοδοτικού μέσου LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Πράσινου Ταμείου και ιδίους πόρους.

